

***Religulous* van naderbij bekeken (video-script)**

Fragment 1

EERSTE REEKS VOOROORDELEN: RELIGIE IS GEBASEERD OP ANGST OF DOMHEID

Vooroordeel 1: religie is gebaseerd op angst... dus laten we enkele religieuze mensen vinden die een helse straf vrezen!

Fragment 2

Inderdaad, Jezus bekritiseert mensen, zoals sommige Farizeeën in zijn tijd, die 'goed doen' om, in sociale termen, een soort 'hemelse' beloning te krijgen en om straffen te vermijden...

Jezus verlangt dat mensen gedreven worden door onvoorwaardelijke liefde, en daarom zegt hij: "Als je iets geeft aan mensen in nood, dan mag je linkerhand niet weten wat je rechter aan het doen is..." (Mt.6,3).

Vooroordeel 2: religie biedt troost (soelaas) aan mensen in nood... omdat Bill Maher het zegt!

Fragment 3

Fragment 4

En toch zijn religieuze mensen als Jezus, Mahatma Gandhi en Oscar Romero bereid om zichzelf in een sociaal gevaarlijke en moeilijke situatie te begeven omdat ze geraakt worden door het lot van de onderdrukten en de uitgestotenen...

Bewogen door God (Barmhartigheid) verlieten ze hun 'comfort zone'...

Vooroordeel 3: religieuze mensen zijn dom... laten we dus enkele beweringen vinden van sommige religieuze mensen die wetenschappelijk te betwijfelen zijn!

Fragment 5

TWEEDE REEKS VOOROORDELEN: WETENSCHAP EN RELIGIE PROBEREN EEN ANTWOORD TE GEVEN OP DEZELFDE SOORT VRAGEN

Vooroordeel 4: Christenen veronderstellen dat de Bijbel ook een boek is van moderne natuurwetenschap... dus laten we op zoek gaan naar enkele christenen die zo denken!

Fragment 6

En toch interviewde Bill Maher ook religieuze mensen die een duidelijk onderscheid maken tussen de bekommernissen van de moderne wetenschap en de bekommernissen van de Bijbel...

Fragment 7

Fragment 8

Jammer dat Bill Maher niet dieper inging op het geloof van deze man (George Coyne)... maar ja, hij probeert dan ook aan te tonen dat religie ridicuul is...

Vooroordeel 5: Christenen beschouwen de Bijbel hoofdzakelijk als een bron van moraliteit/ethiek... maar er is een betere bron, geboden door de 'objectief'/wetenschappelijk waargenomen natuur!

Fragment 9

Fragment 10

Fragment 11

Homoseksualiteit is niet schadelijk, maar wat zouden we moeten besluiten als we plotseling het 'seriemoordenaarsgen' ontdekken, of het 'pedofiliegen'; moeten we dan de natuur haar gang laten gaan?

We probeerden reeds een moreel systeem op te bouwen aan de hand van zogenaamd 'objectieve' wetenschappelijke theorieën: denk aan het nazisme met zijn 'rassentheorieën'...

DERDE REEKS VOOROORDELEN: DE BIJBEL IS VALS WANT VOL VAN MYTHOLOGISCHE VERHALEN MET EEN ONDERLIGGENDE POLITIEKE AGENDA

Vooroordeel 6: de Bijbel is vooral een politiek boek, geschreven door vrouwenonvriendelijke mannen die ook tegen homoseksuelen zijn...

Fragment 12

Fragment 13

En toch krijgen vrouwen de hoofdrol in het belangrijkste verhaal van het christendom – het verhaal van de verrijzenis (vrouwen zijn de eerste getuigen)... Bill Maher weet dit...

En toch hebben vele christenen geen enkel probleem met homoseksuelen (zoals wordt aangetoond door een katholieke, Franciscaanse monnik)...

Fragment 14

Vooroordeel 7: mythologische metaforen in Bijbelse verhalen moeten beschouwd worden als zouden ze de pretentie hebben historische feiten weer te geven – wat deze verhalen als onzin doet klinken...

Fragment 15

Fragment 16

Bill, het lijkt alsof je niet weet hoe je poëtische en epische literatuur moet lezen die universeel menselijke ervaringen tracht uit te drukken...

Bill, je lijkt je religieuze tegenhangers te *imiteren* in de manier waarop je Bijbelse verhalen leest (en je komt alleen tot andere conclusies – je uitgangspunten zijn dezelfde)...

Mag ik je uitnodigen om de volgende feiten te overwegen (na een klein wetenschappelijk onderzoek):

Onze voorouders wisten zeer goed hoe ze 'verhalen' moesten schrijven en interpreteren, en hoe verhalen functioneren:

FEIT 1: In het Bijbelse 'Tweede Boek van Samuel' vertelt de profeet Nathan een fictief verhaal aan koning David om koning David te laten nadenken over zijn leven...

FEIT 2: Plato schreef een beroemde, inderdaad *fictieve* allegorie over gevangenen in een grot om een universele *waarheid* over het menselijk bestaan uit te drukken...

FEIT 3: In de Oudheid en de Middeleeuwen werden de Bijbelse geschriften beschouwd als geschriften die verschillende betekenissen hadden, en de letterlijke betekenis was de minst belangrijke...

Denk bijvoorbeeld aan het adagium: "Littera gesta docet, quid credas allegoria, moralis quid agas, quo tendas anagogia." Vertaling: "De letterlijke betekenis gaat over gebeurtenissen, de allegorische betekenis leert wat je gelooft, de morele hoe je moet handelen en de anagogische wat het uiteindelijke doel is van het bestaan."

FEIT 4: Overweeg wat Geert Groote, een belangrijke christelijke denker, schrijft omstreeks 1383:

"Geen kind gelooft dat de bomen of de dieren uit de fabels inderdaad echt hebben kunnen spreken. Immers, de letterlijke zin van de gedichten of poëtische, beeldrijke geschriften is juist de figuurlijke zin ervan, en niet de zin die op het eerste gezicht de naakte woorden lijken voor te houden. Wie gelooft er nu dat, zoals in het boek der Rechters verhaald wordt, de bomen zich een koning wilden kiezen en dat de vijgenboom, de wijnstok, de olijfboom en de braamstruik zus of zo hebben geantwoord bij die koningskeuze? Zo gebruikt Christus in zijn onderricht allerlei beelden, meer nog, de evangelist Mattheüs zegt zelfs dat Hij nooit zonder beelden sprak. En ook al is het Christus die deze beelden gebruikt, toch meen ik niet dat die dingen in werkelijkheid hebben plaatsgevonden..."

FEIT 5: de schrijvers van het Nieuwe Testament gebruiken gangbare mythologische patronen om de historische, subjectieve ervaring van mensen met Jezus weer te geven...

Bill wist dat, hoewel hij enkele foutjes maakte in zijn vergelijking tussen 'Horus' en 'Jezus'...

Fragment 17

EXCURSIE: Joseph Campbell geïnterviewd door Bill Moyers

Besluit bij de excursie: het is niet omdat het Jezusverhaal geschreven is met bepaalde universele mythologische en poëtische beelden dat de ervaring die door deze beelden wordt uitgedrukt niet 'waar' zou zijn...

FEIT 6: de schrijvers van het Nieuwe Testament verwijzen ook naar Joodse metaforen en verhalen uit het Oude Testament om uit te drukken hoe mensen de persoonlijkheid van Jezus hebben ervaren en geïnterpreteerd...

Fragment 18

En toch blijft Bill Maher geloven dat je metaforen moet opvatten als 'letterlijke' beweringen (en hij blijft zijn religieuze tegenhangers imiteren)...

Fragment 19

Vooroordeel 8: wetenschappelijke waarheid vervangt mythologische waarheid

Fragment 20

Eens te meer gaat Bill Maher ervan uit dat je fictieve verhalen letterlijk moet opvatten... Metaforen mogen echter niet verward worden met de werkelijkheid waarnaar ze verwijzen...

Overweeg, bijvoorbeeld, het verhaal van Kaïn en Abel in het boek Genesis. Dit is een fictief verhaal, maar het geeft wel een universele waarheid weer over menselijke wezens, namelijk dat we soms heel jaloers kunnen zijn... Dus: fictieve verhalen kunnen waar zijn in de zin dat ze een universele menselijke ervaring uitdrukken.

Leert wetenschap je wat je *moet* doen met je neigingen tot jaloezie? Nee, wetenschap kan alleen *verklaren* hoe we jaloers worden.

De mythe van Kaïn en Abel verklaart jaloezie niet (verklaren zou een wetenschappelijke bekommernis kunnen zijn), de mythe van Kaïn en Abel doet ons nadenken over hoe we met jaloezie dienen om te gaan. Met andere woorden, de wetenschappelijke waarheid (verklaring van de oorzaken van jaloezie) bestaat samen en naast de mythologische waarheid (die de existentiële vraag probeert te beantwoorden wat we met onze jaloezie moeten doen). De vraag of we eerder door naastenliefde dan door jaloezie en eerzucht gedreven moeten worden, is géén wetenschappelijke vraag, het is een existentiële vraag... Existentiële vragen worden behandeld door onze mythologische, filosofische, religieuze en spirituele literatuur...

VIERDE REEKS VOOROORDELEN: RELIGIE IS DE ECHTE BRON VAN ALLE KWAAD IN DE WERELD

Vooroordeel 9: God is almachtig maar is eigenlijk een sadist die ervan houdt dat mensen lijden...

Fragment 21

Fragment 22

Fragment 23

We kunnen de 'macht' van God ook beschouwen als de 'macht' van een Liefde die kwetsbaar durft zijn 'in alle omstandigheden' – en misschien is God wel 'almachtig' in deze paradoxale zin?

Jezus durfde kwetsbaar zijn, gedreven door Barmhartigheid, 'in alle omstandigheden'...

Jezus koos de kant van om het even welk slachtoffer van geweld en ziekte...

Vooroordeel 10: 'de goeden' moeten vechten voor 'de Waarheid' tegen de bronnen van het kwaad... om het kwaad te vernietigen...

Fragment 24

Fragment 25

Bill, denk je niet dat jouw voorstel precies het voorstel is dat er telkens voor zorgt dat intolerantie en geweld blijven terugkeren in de wereld?

EXCURSIE over Stalin en zijn atheïstische regime – om een vergelijking te maken met andere 'sacrificiële' systemen: 5 stappen (zie film).

Een wijze man zei ooit: "Satan kan de satan niet uitdrijven", en "Oog om oog zorgt ervoor dat de wereld uiteindelijk blind wordt..."

Vooroordeel 11: zogenaamde 'secularisten' verschillen radicaal van zogenaamd 'religieuze' mensen...

Fragment 26

Fragment 27

Fragment 28

Fragment 29

Uiteindelijk wordt jouw tegenstander jouw 'mimetische dubbel' – een waar verhaal, zo oud als de mensheid zelf...

Fragment 30

Fragment 31

Als je echt bekommerd bent om een vrede die niet gehandhaafd wordt met gewelddadige middelen, ontwikkel jezelf dan vooraleer je in de val trapt van het fundamentalisme, of dat nu 'religieus' of 'atheïstisch' is...

Er is een Ander Verhaal – aan jou om het te ontdekken...